

Резюме на Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027

Настоящото резюме е подготвено от екипа на НСОРБ, на база одобрената на 8 август 2022 г. от службите на Европейската комисия, Програма за храни и основно материално подпомагане 2021-2027, публикувана на: <https://www.asp.government.bg/bg/deynosti/operativna-programa-za-hrani/operativna-programa-za-hrani-2014-2020/novini-i-aktualni-sabitiya/evropejskata-komisiya-odobri-programata-za-hrani-s-byudzhet-ot-411-7-mln-lv/>.

Програмната стратегия:

Програмата за храни и основно материално подпомагане 2021-2027 (ПХ), ще допринесе активно за изпълнението на специфичната цел на Съюза, насочена към справяне с проблема на материалните лишения, чрез подпомагане с храни и основна материална помощ.

Стратегическата цел на програмата е да добави принос към цялостната национална политика за смекчаване и намаляване на бедността и за преодоляване на социалното изключване, като тази цел ще се постигне чрез осигуряване на подкрепа за преодоляване на основните идентифицирани лишения от храна и основни материали за осигуряване на нормални условия за живот на хора, които живеят в крайна бедност, изпитват тежки материални лишения и живеят в социална изолация.

Програмата ще подкрепя и деца от семейства, търсещи международна закрила, непридружени непълнолетни и възрастните хора, които търсят убежище или друг вид международна закрила, мигрантите с увреждания, бездомните мигранти и бежанците, при които също се установяват високи нива бедност.

Направления за подкрепа:

Програмата ще продължи да се изпълнява на територията на цялата страна в съответствие с прилагания до момента териториален подход, като обхване и малките градове и села. Тя ще се фокусира върху оказването на подкрепа в 4 основни Направления, всяко от които допълнено със съпътстващи мерки:

- ✚ Вид помощ 1 „Пакети хранителни продукти и хигиенни материали“;
- ✚ Вид помощ 2 „Топъл обяд“;
- ✚ Вид помощ 3 „Пакети за новородени деца“;
- ✚ Вид помощ 4 „Детска кухня“.

Предоставяните съпътстващи мерки по Програмата ще са индивидуално ориентирани към нуждите на обхванатите лица и групи и ще бъдат механизмът, чрез който подпомаганите ще се насочват към конкретни и комплексни мерки за социално включване.

По Програмата ще бъде създадена база данни за подпомаганите лица, в това число ще бъде очертаван и специфичният социален профил на тях и членовете на семействата им. В резултат от това крайните получатели на помощта ще получават информация и ще бъдат насочвани към конкретни мерки и проекти, реализирани с подкрепата на ЕСФ+ по други програми.

1. Вид помощ 1 „Пакети хранителни продукти и хигиенни материали“:

Тип подпомагане: подпомагането ще включва покриване на основни нужди с пакети хранителни продукти, с които се приготвя храна за цялото семейство. Съдържанието им ще бъде консултирано с Министерство на здравеопазването, а в хода на изпълнение ще се търси и обратна връзка от потребителите. Видовете хигиенни продукти ще бъдат продукти за лична хигиена и почистващи препарати, използвани от цялото семейство, чието съдържание ще бъде определяно въз основа на консултации и при отчитане на нуждите на подпомаганите лица. Пакетите индикативно ще съдържат: продукти за лична хигиена, почистващи, перилни и миещи препарати.

Съпътстващи мерки: Ще бъде създаден механизъм за обмен на данни и предоставяне на информация от и към бенефициенти и други управляващи органи, за адресиране на

конкретни мерки в подкрепа на представителите на целевите групи, когато това е възможно, и съобразно техния профил. С оглед преодоляване на социалната изолация и намаляване на зависимостта от социалната система, лицата в трудоспособна възраст ще бъдат насочвани приоритетно към мерки за подпомагане включването в заетост и подобряване на уменията. Възрастните хора ще бъдат насочвани към подходящи интегрирани социални и здравни услуги, а хората с увреждания - към адекватна социално-икономическа подкрепа. За всеки насочен потребител ще бъде връщана обратна информация за постигнатите резултати, когато това е приложимо.

Целеви групи: помощта ще бъде насочена към хора, обект на социално подпомагане, както и към лица, които имат отказ от социално подпомагане, доходът им не надвишава линията на бедност, и за тях органите по социално подпомагане са установили висок риск от бедност и социално изключване. В обхвата на помоща ще попадат и хора, които надвишават с минимални суми доходния праг за подпомагане, както и хора които не отговорят на някое от другите комплексни условия, което не променя нивото на материално лишение. Обект на подпомагане ще бъдат и лица, изпаднали в затруднено положение в резултат на природни бедствия, пандемии и др. форсмажорни обстоятелства с оглед овладяване на възникнали извънредни ситуация в страната.

Редът и условията за достъп до Програмата ще се определят с Наредба на министъра на труда и социалната политика, където ще бъде определена основната целева група, както и допълнителна целева група по всеки вид подкрепа.

Механизъм за изпълнение: Хранителните продукти и хигиенните материали ще се закупуват от АСП, чрез определена административна структура, по реда на действащите правила за провеждане на обществени поръчки.

Специфични критерии за избор на бенефициент/и, които да раздават закупените храни и /или хигиенни материали:

- Институтция, публичноправна организация или организация с нестопанска цел, регистрирана по реда на ЗЮЛНЦ като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза, която действа и активно осъществява целите си не по-малко от 2 години; има доказан опит минимум 1 година, считано от крайния срок за подаване на заявления за участие в процедурата, свързан с предоставяне на

- помощи в натура и/или свързан с раздаване храна на населението;
- Бенефициентът/ите следва да осигурят пълно национално покритие - самостоятелно или в партньорство, както и едновременност на раздаването - в един и същи период за всички определени представители на целевите групи, както по отношение на пакетите с храна, така и по отношение на пакетите със санитарно хигиенни продукти;
 - Наличие на капацитет, самостоятелно или в партньорство, за анализ на нуждите на представителите на целевите групи и съответното предоставяне на съпътстващи мерки.

2. Вид помощ 2 „Топъл обяд“:

Тип подпомагане: Топъл обяд ще бъде предоставян целогодишно. Приоритетно ще бъдат обхващани хора, които имат ежедневна нужда от подкрепа и липса на достъп до ежедневна храна. Ще се достига и до отдалечени места, където хората изпитват още по-сериозни затруднения за прехраната си.

Съпътстващи мерки: Предоставянето на топъл обяд ще се допълва с индивидуално ориентирани съпътстващи мерки за подкрепа. Съпътстващата подкрепа ще е свързващ елемент, осигуряващ допълняемост с другите програми, реализирани от **общините** или доставчици на социални услуги, които да оказват необходимата помощ и подкрепа в дългосрочен план. Мярката ще допълва дейностите, реализирани се по целева програма „Обществени трапезарии“ към фонд „Социална закрила“. За да се осигури допълняемост, Фондът ще финансира реновиране на помещенията и оборудване за приготвяне на храната, особено на местата, където материалната база за реализиране на дейността липсва или е остаряла.

Целеви групи: Ще бъде предоставян приоритетно на хора, които имат ежедневна нужда от подкрепа. Те ще бъдат определяни от кръга на лицата, получаващи социални помощи - хора, с ограничено самообслужване; хора с ниски доходи, бездомни лица. Подкрепата може да се предоставя и на хора, изпаднали в затруднено положение в резултат на природни бедствия, пандемии и др. форсмажорни обстоятелства.

Редът и условията за достъп до Програмата ще се определят с Наредба на министъра на труда и социалната политика, където ще бъде определена основната целева група, както

и допълнителна целева група по всеки вид подкрепа.

Механизъм за изпълнение:

С общини и райони на общини ще се сключват дългосрочни договори за осигуряване на топъл обяд.

Специфични критерии за избор на бенефициенти за подпомагане с топъл обяд:

- община или район на община на територията на Р.България, която реализира дейността като местна дейност, въз основа на решение на съответния общински съвет.
- бенефициентите следва да разполагат или ползват на съответното правно основание подходяща материална база и оборудване за приготвяне и разпространение на храната, включително и до домовете на крайните потребители, или на бездомни и скитащи лица.
- пряко или в сътрудничество с НПО притежава капацитет за анализ на нуждите на представителите на целевите групи и съответното предоставяне на съпътстващи мерки

Предвидено е операцията да се реализира **от общини и райони на общини**, които съгласно националното законодателство са основният доставчик на социални услуги в страната, което дава възможност да се постигне равномерно териториално покритие и нуждаещи се лица в идентична социална ситуация да имат равен достъп до услугата, независимо от местоживеенето си. При изпълнението на мярката ще се следи за недопускане на двойно финансиране на ниво крайни получатели. УО ще осъществява срещи с тях при проверките си на място с цел получаване на писмена обратна връзка:

- дали лицата получават топъл обяд от други източници,
- доколко са удовлетворени от предоставяната подкрепа.

За целите на прилагането на опростените варианти за разходите по вид помощ „топъл обяд“ се използва като отправна точка стойността за единица продукт - топъл обяд, определена по националната програма за 2022 г. в размер на 2.90 лв. / EUR 1.48. на лице на ден.

Възстановяването въз основа на стандартна скала на единичните разходи за един топъл обяд се формира на база на стойността на разхода за топъл обяд, броя на крайните

получатели на подкрепата и броя на дните, в които е получавана храната.

Разходът за единица продукт топъл обяд включва единствено разходите за продуктите, вложени в приготвянето на супа, основно ястие, хляб и поне веднъж седмично десерт.

За целта бенефициерите използват по целесъобразност менюта от Сборник рецепти за заведения за обществено хранене, в които са указани и количествата от влаганите продукти, за да се гарантира качеството на приготвяната храна.

Освен единичният разход за топъл обяд, по операцията допустими ще са и разходи, съгласно член 22, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1057, в които се включва и приготвянето и доставката на храната, както и разходи за реализиране на съпътстващи мерки по реда на член 22, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057.

Операцията ще се изпълнява в периода 2022-2027 г.

Стойността на топлия обяд ще следва стойността, определена по националната програма. Промени в стойността на топлия обяд по националната програма се извършват със заповед на министъра на труда и социалната политика въз основа на обосновано предложение и при наличието на следните предпоставки:

- има финансов ресурс, с който да се обезпечи увеличението;

- индексацията се основава на отчетената динамика в цените на хранителните продукти, като за целта се използват статистически данни от официални национални източници на информация.

В случай, че бъде преустановено финансирането на тази дейност със средства от националния бюджет, стойността на единицата разход по програмата ще се индексира като се използва коефициент за актуализация, основаващ се на Индекса на потребителските цени (ИПЦ) в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ по данни от информационната система ИНФОСТАТ на НСИ, който е публично достъпен. Ако се налага текуща промяна на стойността на топлия обяд, актуализацията се извършва отново на база коефициент за актуализация, основаващ се на ИПЦ в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ от информационната система на ИНФОСТАТ на НСИ.

При отчетено увеличение с 5 или повече процентни пункта, единичният разход ще се

актуализира.

Индикативен бюджет: 81 400 000 евро.

3. Вид помощ 3 „Пакети за новородени деца“:

Тип подпомагане: Пакети с базови необходими продукти за новородени деца от бедни и рискови семейства идентифицирани от органите по социално подпомагане. Индикативно пакетите ще включват: бебешки пелени, кърпи, бебешки козметични продукти и др. продукти, съобразени с основните нужди и възрастта на детето. Ще се предоставя най- малко два пъти до навършване на шест месеца на детето.

Съпътстващи мерки: Ще се осигури допълняемост с мерки, финансирани от ЕСФ + с фокус върху подкрепа за ранно детско развитие. Подкрепата ще осигури връзка между социалното подпомагане и социалните услуги в подкрепа на децата и семействата на местно ниво. Ще се използват капацитетът и ресурсите на основния доставчик на социални услуги в страната – **общините**.

Целеви групи: Подкрепата ще бъде насочена приоритетно към новородени от бедни семейства, които са обект на социално подпомагане. В обхвата на подпомагането ще попаднат и семейства, при които е установен риск от изоставяне на децата, майки, жертви на насилие, деца, настанени в приемни семейства, семейства, потребители на социални услуги. Нуждаещите се лица ще бъдат идентифицирани от органите за социално подпомагане, въз основа на данните за подпомаганите лица и семейства, данните от отделите „Закрила на детето“, от доставчици на социални услуги на местно ниво и от други източници.

Редът и условията за достъп до Програмата ще се определят с Наредба на министъра на труда и социалната политика, където ще бъде определена основната целева група, както и допълнителна целева група по всеки вид подкрепа.

Механизъм за изпълнение: Продуктите в пакета ще бъдат закупувани от АСП по реда на действащите правила за провеждане на обществени поръчки.

Специфични критерии за допустимост на бенефициер/и, които да раздават пакетите за новородени деца:

- Държавни органи, местни органи, както и доставчици на социални услуги, лицензирани по реда на Закона за социалните услуги, които имат доказан опит свързан с подпомагане в натура и/или предоставяне на социални услуги за деца и семейства минимум 2 години, считано от крайния срок за подаване на заявления за участие в процедурата;
- Има/т подходящ организационен и административен капацитет за осигуряване на национално покритие - самостоятелно или в партньорство, което да гарантира своевременност на подпомагането във всяко едно населено място в страната, в което има лица от целевата група;
- Има/т капацитет - самостоятелно или в партньорство за анализ на нуждите на представителите на целевите групи и реализиране на съпътстващи мерки.

При обоснована необходимост и с оглед гарантиране на национално покритие и своевременност на помощта, предоставянето може да се извършва и от структурите на АСП по места, **в партньорство с общините**, при условие че критериите за допустимост на операцията и бенефициента са изпълнени така, както са посочени в Програмата.

4. Вид помощ 4 „Детска кухня“:

Тип подпомагане: Осигуряване на специфично хранене (супа, основно ястие и десерт) на децата на възраст от 10 месеца до 3 години във всички области в страната. За децата ще бъдат предоставяни ваучери/ карти за детска кухня.

Съпътстващи мерки: Подпомагането ще бъде свързващ елемент за насочване към реализираните на местно ниво комплексни мерки за подкрепа и развитие на родителски умения, семейно консултиране и подкрепа, а там където е възможно - и за намиране на работа като средство за преодоляване на бедността и зависимостта от системата за социално подпомагане.

Целеви групи: деца, които са обект на социално подпомагане - от домакинства с ниски доходи, деца с увреждания, деца, лишени от родителски грижи, деца, които живеят в лоши жилищни условия, в риск от изоставяне и др., за които не е осигурено хранене по друг ред. Ще има възможност за идентифициране и на деца и семейства, които остават извън обхвата на социалното подпомагане, но за тях е установена нужда от такава помощ.

Механизъм за изпълнение:

Подкрепата ще се реализира от АСП чрез нейните структури **в партньорство с общините** в страната. **Допустими партньори са общини и райони на общини**, които:

- имат капацитет за осигуряване на детско хранене за деца от 10 месеца до 3-годишна възраст на съответната територия;
- имат развити социални услуги на местно ниво, включително и такива, които са създадени или функционират със средства от ЕСФ+ .

За целите на прилагането на опростените варианти за разходите по вид помощ „детска кухня“ е определена стандартна скала на единичната стойност на ваучер за обедно хранене от детска кухня за дете на ден, което включва супа, основно ястие и десерт. Базовата стойност за началото на 2022 г. на ваучера е определена в размер на 1.45 лева /EUR 0.74 на дете на ден, базирайки се на определената стойност от 1.33 лв. - валидна за 2020 г. и началото на 2021 г., съгласно разработен метод за изчисление и определяне на стойност на ваучер/карта за детска кухня, за осигуряване на здравословно и пълноценно хранене на дете на ден по вид помощ „Детска кухня“, финансирана по Програмата за храни и основно материално подпомагане за програмен период 2021 – 2027 г. и преизчислена със средногодишен индекс на потребителските цени 8.9% за 2021 г. по публични данни на ИНФОСТАТ на НСИ.

Освен единичният разход за топъл обяд, по операцията допустими ще са и разходи, съгласно член 22, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2021/1057, както и разходи за реализиране на съпътстващи мерки по реда на член 22, параграф 1, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/1057.

Операцията ще се изпълнява в периода 2022-2027 г.

Стойността ще се коригира като се използва коефициент за актуализация, основаващ се на Индекса на потребителските цени (ИПЦ) в потребителски раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“ по публични данни от информационната система ИНФОСТАТ на НСИ.

Актуализация, съответстваща на процента на увеличение на ИПЦ в раздел „Хранителни продукти и безалкохолни напитки“, ще се извърши при първоначалното обявяване на процедурата. При всяко следващо обявяване на нова процедура, както и след всяка

календарна година ще се извършва преглед на ИПЦ. При отчетено увеличение с 5 или повече процентни пункта, единичният разход ще се актуализира.

Индикативен бюджет: 2 220 444 евро.

Приоритет за техническа помощ:

Мерки за подпомагане планирането, изпълнението, мониторинга, контрола и оценката на програмата, популяризирането ѝ, включително приноса на фондовете, както и повишаване на административния капацитет на УО и на бенефициентите, в т.ч.:

1. Осигуряване на добро управление, мониторинг и контрол на програмата;
2. За подобряване на капацитета на бенефициентите, свързани с управлението на средства от фонда;
3. За техническо обезпечаване на годишни срещи за напредъка;
4. За пътуване и престой, във връзка с обмен на информация и въвеждане на добри практики и подходи в програмирането, изпълнението, мониторинга, контрола и оценката на програмата;
5. Дейности по осъществяването на контрол по отношение на качеството и безопасността на предоставяното подпомагане по програмата;
6. Извършване на проучвания, подготовка на експертни доклади, анализи, тестове и оценки, свързани с управлението на ПХ, както и наемане на външна методическа и експертна помощ с цел подобряване на управлението и изпълнението на програмата, включително и за аналогични дейности, свързани с предишни и следващи програмни периоди;
7. Набиране, обобщаване и анализ на информация и статистически данни, подготовка на становища, доклади и документи, провеждане на изследвания и осъществяване на други дейности в подкрепа програмирането на средствата от ЕС през следващия програмен период;
8. Осигуряване на необходимата материална база и техническо оборудване и информационни системи за управлението и изпълнението на програмата, ако е необходимо;

9. Инвестиции в дейности за повишаване информационната осведоменост на целевите групи, бенефициентите и други заинтересовани страни по отношение на програмата, както и за повишаване на възможностите за разпространение на резултатите и въздействието ѝ.

Целеви групи:

- Служители на Управляващия орган;
- Специфични за Програмата целеви групи;
- Широка общественост;
- Потенциални бенефициенти;
- Бенефициенти;
- **Местни и районни администрации**, институции, Управляващи органи, журналисти;
- Представители на неправителствен сектор и други заинтересовани лица.

Бюджет на Програмата:

Принос на ЕС (евро)	Национален принос (евро)	Общо (евро)
189 450 000	21 050 001	210 500 001